

Nr 317

Av herr **Lodénius m. fl.**, om pension åt förste stenografen hos första kammaren Erik Elfner.

Frågan om införande av pensionsbestämmelser för hos riksdagen anställda tjänstemän har länge varit på tal men ännu ej vunnit sin lösning; se härom bankoutskottets utlåtande 1954:41. I avbidan på införandet av en reglerad pensionsrätt för dessa tjänstemän har ansetts, att uppkommande pensionsfrågor bör, liksom hittills, lösas genom prövning av riksdagen från fall till fall. Så skedde senast vid 1956 års riksdags höstsession, då pension beviljades kanslisten, tillika registratören, hos första kammaren T. Vide (se bankoutskottets utlåtande 1956:40).

Nu föreligger åter ett snart aktuellt pensioneringsfall, nämligen beträffande förste stenografen hos första kammaren Erik Elfner.

Elfner, som är född den 7 november 1888, blev efter stenografprov anställd hos andra kammaren som kanslist år 1911 och befordrades till stenograf hos kammaren år 1912. Han övergick år 1918 i första kammarens tjänst, där han åren 1919—1922 tjänstgjorde såsom stenograf. Redan år 1923 blev han förste stenograf, och han har alltsedan dess upprätthållit en av kammarens tre förste stenografbefattningar. Han har även tjänstgjort som stenograf vid samtliga de tretton allmänna kyrkomöten, som hållits alltsedan år 1920.

Med hänsyn till denna långa tjänstgöring, som omfattar ej mindre än 46 år eller 50 lagtima och urtima riksdagar, fränsett den nyss påbegynta, tillhör Elfner riksdagens allra äldsta trotjänare. Vi vill därför föreslå, att riksdagen giver uttryck åt sin erkänsla för hans så långvariga och allmänt erkända arbete i riksdagens tjänst genom att redan nu tillförsäkra honom en årlig pension att utgå från den tid, då hans tjänstgöring hos riksdagen må komma att upphöra.

Enligt den mellan riksdagens kanslideputerade och Riksdagstjänstemännens förening den 10 november 1954 ingångna, av 1954 års riksdag godkända överenskommelsen angående pensionsförhållandena för de hos riksdagen anställda tjänstemännen skulle, på sätt en inom riksdagens ekonomibyrå verkställd beräkning utvisar, ålderspension från riksdagen till en förste stenograf med Elfners ålder och anställningstid kunna utgå med ett grundbelopp av 6 072 kr. för år, vartill kommer rörligt tillägg av kr. 4 426:32, så att hel riksdagspension bleve kr. 10 498:32.

I egenskap av f. d. timplärare vid Stockholms stads handelsgymnasium uppbär Elfner en av stadens lönenämnd honom tillförsäkrad ålderspension, som alltsedan den 1 november 1955 utgår med ett grundbelopp av 3 168 kr., jämte rörligt tillägg, för närvarande kr. 2 329:92 eller tillhopa kr. 5 497:92. Denna pension kan emellertid icke anses som en kommunal pension i vanlig mening,

ity att den så gott som helt intjänats i enskild tjänst, nämligen vid det av Grosshandels societeten tidigare ägda Frans Schartaus handelsinstitut (Stockholms handelsgymnasium), innan detta övertogs av Stockholms stad den 1 juli 1952, vid vilken tidpunkt Elfner redan uppnått 40 anställningsår och nära 64 levnadsår. Pensionen har även till viss del finansierats med ett av Grosshandels societeten till staden överlämnat belopp av 13 000 kronor, utgörande en gratifikation till Elfner.

Elfner bestred all stenografiundervisning vid handelsgymnasiet, innan detta övertogs av Stockholms stad, men med hänsyn till sin riksdagstjänst kunde Elfner icke få ordinarie tjänst, och vid kommunaliseringen av gymnasiet var hans anställnings- och pensionsförhållanden oreglerade.

Det har ifrågasatts att trots angivna förhållanden den för Elfner uträknade riksdagspensionens grundbelopp, 6 072 kr., skulle minskas med den från staden utgående pensionens grundbelopp 3 168 kr., så att han skulle från riksdagen utbekomma en tilläggspension med ett grundbelopp av 2 904 kr. för år jämte rörligt tillägg. Sådant tillägg enligt nu gällande grunder utgör kr. 2 096:40, och tilläggspensionen i sin helhet skulle alltså uppgå till endast kr. 5 000:40.

Även om i vanliga fall en sådan reducering av riksdagspensionen skulle kunna anses riktig, synes dock starka skäl tala för att riksdagen intager en mera generös inställning i förevarande fall, då det gäller en trotjänare, som ej blott till tjänsteåren har en särställning utan som även inlagt enastående förtjänster i fråga om stenografien inom riksdagen. Vi vill erinra, att riksdagen även tidigare i enskilda fall beviljat pension såsom erkänsla för betydelsefulla insatser i riksdagens tjänst. Att Elfner tillhör den kategori av tjänstemän, som gjort sådana insatser, torde framgå av följande.

Elfner avancerade mycket snabbt till förste stenograf och har alltsedan dess vid sidan av sin egentliga uppgift nedlagt ett utomordentligt förtjänstfullt arbete på såväl rekryteringen av riksdagens stenografbefattningar som debattprotokollens kvalitet.

Vad angår rekryteringen av riksdagsstenografer, har ju denna i Sverige grundats på spontan tillströmning av sökande, men i själva verket har — på senare tid i allt högre grad — möjligheterna att besätta de ledigblivna stenografbefattningarna varit beroende av enskild påverkan av tänkbara krafter. I detta avseende har Elfner kanske mer än någon annan av sina kolleger varit framgångsrikt verksam. Han har personligen tagit hand om lovande stenografadepter och givit dem råd för fortsatt träning, och vid flera tillfällen har han på eget initiativ och utan ersättning anordnat kurser för aspiranter.

Vid sidan av sin befattning såsom förste stenograf har han medverkat vid anordnandet av prov för sökande till riksdagsstenograf-tjänster, och på hans initiativ har dessa prov gjorts mera omfattande och bättre ägnade att utröna de sökandes allmänna kvalifikationer.

Förste stenografen har ett direkt inflytande på den formella språkliga kvaliteten i de utskrifter av anföranden som blir föremål för hans granskning.

Elfners kapacitet på detta område är allmänt omvittnad såsom synnerligen betydande. Han har emellertid icke inskränkt sitt inflytande till den ämbetsmässiga granskningen av inlämnade utskrifter. Med sitt starka språkintresse och sin utpräglad pedagogiska inriktning har han oavslåeligt verkat för att största uppmärksamhet skulle ägnas utskrifternas formella gestaltning. Såsom framstående stenografipraktiker har Elfner även i stor utsträckning påverkat utformandet av riksdagsstenografernas debattskrift.

Elfner tog mycket aktiv del i 1938 års utredning om snabbare publicering av riksdagens protokoll och omläggning av stenografernas arbete, och han medverkade vid införandet år 1952 av de s. k. snabbprotokollen. Han har även deltagit i utarbetandet av "Anvisningar för riksdagstrycket".

Ytterligare må erinras, att Elfner tjänstgjort såsom stenograf hos den svenska gruppen av interparlamentariska unionen alltsedan år 1913 samt vid de fyra nordiska rådsmöten, som avhållits efter rådets tillkomst år 1953.

Det kan vidare nämnas att Elfner varit en av de ledande krafterna i arbetet på ideell grund med att utveckla och stabilisera det Melinska stenografisystemet — som numera praktiskt taget är det i Sverige allenarådande. Denna insats har omfattat såväl den grundläggande undervisningsmaterielen som den påbyggnad på systemet som debattskriften utgör.

I detta sammanhang kan framhållas att Elfner varit ledare av de kurser för stenografilärare som alltsedan 1943 varje år anordnats av den Melinska stenograforganisationen. För dessa kurser — som varit de enda i sitt slag i landet — utgår numera statsbidrag. Elfners insats även på detta område torde få anses förtjänt av statsmakternas uppskattning.

Sammanfattningsvis kan sägas att kanske ingen annan nu levande svensk gjort en mer omfattande och betydelsefull insats till den stenografiska utvecklingens befrämjande i vårt land än Elfner. Hans verksamhet har därvid omfattat praktiskt taget alla stenografiska områden och varit djupt ingripande.

Med beaktande av allt detta kan vi ej finna annat än billigt och rättvist, att Elfner, när han lämnar den tjänst hos riksdagen, som han på ett så förtjänstfullt och framgångsrikt sätt bestritt under nära ett halvt sekel, kommer i åtnjutande av oavkortad riksdagspension, uträknad enligt de i ovannämnda, år 1954 träffade, överenskommelse angivna grunderna.

Vi hemställer därför,

att riksdagen måtte bevilja förste stenografen hos första kammaren Erik Elfner en årlig pension enligt nyss berörda grunder att utgå från och med månaden näst efter den, varunder han sista gången tjänstgör hos riksdagen.

Stockholm den 25 januari 1957

Gunnar Lodenius

Ragnar Bergh

E. A. Lindblom

Sven Em. Ohlson

Per Bergman

Ebon Andersson